

Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet

ЗОБО «Центр підтримки угорської культури»

90202 Beregszász, Széchenyi u. 59 B.

Tel./fax: + 380 3141 42815, e-mail:titkarsag@mekk.uz.ua, kmmi@swi.net.ua Honlap:

www.kmmi.org.ua

KMMI Hírlevél, II. évfolyam, 33. (51.) szám. 2010. november 30.

EZ TÖRTÉNT NOVEMBERBEN

2010. november 5. Hat év kihagyás után újra ülésezett a Magyar Állandó Értekezlet Budapesten. **Németh Zsolt** külügyi államtitkár és **Semjén Zsolt** miniszterelnök-helyettes nyitotta meg a MÁÉRT kilencedik ülését. A tanácskozáson felszólalt **Orbán Viktor** miniszterelnök is. A tanácskozás résztvevői zárónyilatkozatot fogadtak el, amelyben aggodalmukat fejezték ki a kárpátaljai magyar oktatás, különösen a magyar tannyelvű egyházi líceumok helyzete miatt. A kárpátaljai magyarságot a KMKSZ (**Kovács Miklós** elnök, **Brenzovics László** alelnök) és az UMDSZ (**Gajdos István** elnök, **Zubánics László**, az UMDSZ - Ukrajnai Magyar Nemzeti Tanács elnöke) érdekvédelmi szervezetek képviselték.

2010. november 6. Befejeződött az *V. Ukrajnai Magyar Napok* Kijevben a Magyarok Kijevi Egyesületének szervezésében (elnöke: **Vass Tibor**). A rendezvénysorozat református istentisztelettel zárult. Erkel Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából bemutatták **Káel Csaba**: *Bánk bán* című filmjét.

2010. november 8., 10.00. Megtartották **Pomogáts Béla** irodalomtörténész elnökletével a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága - Anyanyelvi Konferencia választmányi ülését Budapesten. A megjelenteket köszöntötte **Semjén Zsolt**, miniszterelnök-helyettes, **dr. Pákozdi Csaba**, a külügyminisztérium főosztályvezetője. A jövő évi cselekvési programot elfogadó fórum munkájában Kárpátaljáról **Dupka György** elnökségi tag és **Zubánics László** választmányi tag vett részt. Az Anyanyelvi Konferencia a 2011 elején Kárpátalján is megrendező Magyar Kultúra Napja rendezvénysorozat egyik fő védnöke lesz.

2010. november 8. Turisztikai térképet állítottak fel Beregszász város központjában, amelynek ötletgazdája és kezdeményezője **Tarpai József**, a beregszászi turisztikai-információs központ vezetője volt. A nagyméretű térkép tartalmazza a város turisztikai látványosságait, nevezetes helyeit, főbb intézményeit.

2010. november 13. A Beregszászi Művészeti Iskolában került sor **Csuprik Etelka** érdemes művész zongorakonzertjére. A művész nő pályafutása alatt komoly elismertséget vívott ki szerte a nagyvilágban. A mostani fellépése alkalmával a jelenlévők egyebek mellett *Rahmanyinov*, *Schubert*, *Chopin*, *Bach*, *Mozart*, *Csajkovszkij* és *Scarlatti* közismert darabjait élvezhették.

2010. november 13. Megtartották a Rákóczi Szövetség beregszászi városi szervezetének beszámoló-választó gyűlését. Az elmúlt időszakban végzett tevékenységről **Valla György** elnök tartott részletes beszámolót. A városi szervezetnek évente két nagy

rendezvénye van: március 27-én zenés irodalmi műsorral emlékeznek meg a nagyságos fejedelem születésnapjáról, illetve júliusban a Rákóczi-szabadságharc első, igaz vesztes csatájáról, amely vidékünkön, a dolhai Sorompó-mezőn zajlott. Ezután került sor a tisztújításra. A tagság nagy többséggel **Szabó Évának** szavazott bizalmat.

2010. november 18 - 20. Emlékezés a sztálinizmus áldozataira. Hagyományos koszorúzási megemlékezések és egyházi szertartások a magyarok településeken.

2010. november 18. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) szervezésében **Magyar Ari**, a Bécsi Festők Kultúrköre magyar szekciója tagjának tárlatmegnyitójára került sor Beregszászban, az Európa–Magyar Házban. A beregszászi bemutatkozó kiállításán megjelent vendégeket **Kocsis Mária**, a KAMOT Jótékonyági Alapítvány elnöke köszöntötte. Az ismertetőt követően **Pirigyi Gergely**, a Beregszászi Művészeti Iskola növendéke klarinétját hallhatta a közönség, majd **Lőrincz P. Gabriella** felolvasta a művésznő „Adj szeretetet bőséggel nekem” című költeményét. **Dupka György** a KMMI igazgatójaként röviden ismertette a magyarországi alkotó életútját, pályáját, a Kárpát-medencéhez való kötődését. A kiállított képeket **Matl Péter** szobrászművész véleményezte, aki az alkotások színharmóniáját, emberközelségét hangsúlyozta ki. A szakmai értékelést követően **Szabó Péter**, a művészeti iskola diákjának tangóharmonika-előadása tette ünnepélyesebbé a megnyitót. **Magyar Ari** meghatódottságának adott hangot, és köszönetet mondott azért, hogy Szevasztopol és Kijev után Beregszászban is lehetősége van kiállítani a munkáit. **Vári Fábián László** József Attila-díjas költő az Együtt irodalmi folyóirat főszerkesztőjeként üdvözölte a művészt és gratulált életpályájához. Röviden bemutatta az Együtt irodalmi folyóirat megalakulásának történetét, alapgondolatait. A megnyitó hivatalos részét **Molnár József** hegedűművész előadása zárta. A kiállítás 2011. február 13-ig tekinthető meg az Európa–Magyar Házban.

2010. november 19. „*Nem mondhatom el senkinek, elmondom hát mindenkinek*”. Ezt a címet viselte az a nemzetközi emlékkonferencia, amelyre a Pécsi Német Kör, a MÉKK, a KMMI és a Szolyvai Emlékparkbizottság közös szervezésében került sor az Európa–Magyar Házban. A rendezvényen a túlélők és a lágerben elhunytak érdekeinek képviselői, kutatói tartottak előadást. A felszólalók a következő kérdésekre keresték a választ: Deportálás vagy népiirtás volt-e a Kárpát-medencei magyarok és németek elhurcolása a sztálini munkatáborokba? Mi történt Erdélyben, Felvidéken, Délvidéken, a Szovjetunióhoz csatolt Kárpátalján? Az emlékkonferencia nyitásként **Molnár József** hegedűművész az alkalomhoz illő zeneszámokat adott elő, **Lőrincz P. Gabriella** felolvasott egy lágerverset. A résztvevőket, köztük a Magyarországról, Erdélyből, Felvidékről érkezett vendégeket, valamint **Nagy Andrást** és **id. Pocsai Vincét**, a tragikus események túlélőit **Dupka György**, a MÉKK elnöke köszöntötte. Szólt a jelenlévőkhöz **Tóth Mihály**, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke is. **Kincs Gábor**, a Kárpátaljai Magyar Szervezetek Fórumának (KMFSZ) elnöke a második világháborús és „malenykij robot”-os emlékművek helyreállításáról számolt be. A magyar és német lakosság kényszermunkára való elhurcolásának körülményeiről, a kutatások nehézségeiről és eredményeiről, a történelmi tények elferdítéséről, a médiának az akkori események megvilágításában játszott szerepéről **Matkovits Kretz Eleonóra**, a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Körének elnöke, **Bartók Csaba** felvidéki újságíró, a szlovákiai magyar televíziósok szövetségének alelnöke, **Máthé Áron**, a budapesti Terror Háza Múzeum kutatója, **Menyei Ildikó**, az erdélyi Humana Regun Egyesület képviselője, **Singer Zsuzsa** GULAG-kutató tartott előadást. Az elhangzottakat **Dupka György** összegezte. Majd bemutatta a KMMI-füzetek sorozat ez alkalomra megjelent következő kiadványát, amelynek címe „... *Dobszóra elsöpört a fűvós zivatar*” a sztálini

munkatáborokba, és **Nagy András** beregszászi túlélő visszaemlékezéseit tartalmazza. Délután az emlékkonferencia résztvevői ellátogattak a derceni temető-dombra, ahol koszorúik elhelyezésével rótták le kegyeletüket a II. világháborúban elesett katonák emléke előtt. A derceni dombon emelt katonatemető-park létesítéséről a jelenlévőknek **Máté Gyula**, Dercen polgármestere tartott tájékoztatót.

2010. november 20. A hagyományos novemberi koszorúzás, megemlékezés a szolyvai honfoglalási harcos emlékművénél (Szolyva paszikai bejáratánál) vette kezdetét, ahol beszédet mondott: **Vass István**, a Szolyvai Magyar Kulturális Szövetség elnöke és **Dupka György**, a Szolyvai Emlékparkbizottság felelős titkára.

2010. november 20. Hagyományos koszorúzási megemlékezés és ökumenikus szertartást rendeztek a Szolyvai Emlékparkban. A rendezvény a két éve felavatott Mártírok Kápolnájának harangzúgásával kezdődött. A szervezőbizottság nevében **Dupka Nándor** magyarul, **Fuchs Andrea** ukránul köszöntötte a megjelenteket és a meghívott vendégeket. A rendezvényt levélben üdvözölte **dr. Szili Katalin**, a Magyar Országgyűlés korábbi elnöke. Az emlékünnepeket **dr. Tóth Mihály**, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke nyitotta meg. A megemlékezőket köszöntötte **Fodor Zsolt**, a Magyar Köztársaság Ungvári Főkonzulátusának konzulja. **Kiss Sándor**, a Jobbik országgyűlési képviselője, **Matkovits Kretz Eleonóra**, a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Körének elnöke. Beszéde végén egy német zászlót nyújtott át a park elnökének, hogy azt helyezték el a Mártírok Kápolnájában a magyar és az ukrán zászlók mellé. Az egybegyűlteket köszöntötte még **Máté Áron**, a Terror Háza Múzeum tudományos munkatársa, **Köteles László**, a Csemadok alelnöke, **Volodimir Dupelics**, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal belpolitikai főosztályának vezetője, **Vaszil Szverlovics**, Szolyva alpolgármestere. **Nagy András** túlélő megható szavakkal emlékezett lágertársaira, az átélt borzalmakra. **Dupka György**, a Szolyvai Emlékparkbizottság titkára felhívta a jelenlévők figyelmét, hogy akció indult a Magyarországról, Felvidékről, Erdélyből és más vidékekről a Gulag-ra elhurcolt nemzettársak neveinek összegyűjtésére. A magyar és német civilszervezetektől beérkezett listákat emlékkönyvbe rendezve a Mártírok Kápolnájában helyezik el. A megemlékezésen lágerversek hangzottak el **Marcás Gergely**, az UNE magyar szakos diákjának előadásában. A helyi magyar iskola tanulói **Mitro Henrietta** pedagógus vezetésével emlékműsorral tisztelegtek az áldozatok emléke előtt. A rendezvény végén **v. Pocsai Vince** a református, **Oleg atya** a görög katolikus, **Michels Antal atya** a római katolikus egyház képviselőjének részvételével ökumenikus istentiszteletre került sor, majd a résztvevők virágokat és koszorúkat helyeztek el siratófalnál.

2010. november 20. **Matkovits Kretz Eleonóra**, a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Körének elnöke által vezetett küldöttség tagjai az 1944-1945 között a perecsenyi hadifogoly gyűjtőlágerbe hurcolt és itt eltemetett rabokra emlékeztek. Az itteni láger történetét **Dupka György** Gulág-kutató ismertette. Elhangzott javaslatát támogatták, hogy Perecsenyben emléktábla állítását kezdeményezik a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre és a Szolyvai Emlékparkbizottság nevében, amelyen ukránul, magyarul és németül a következő feliratot vésetik fel: „*A sztálini terror azon magyar és német áldozatainak emlékére, akik 1944-1945 között a perecsenyi lágerben raboskodtak, illetve itt haltak meg.*” Felkeresték a perecsenyi temető-hegyet, illetve a *Hurkahegyet*, amelyen a helyi római katolikus közösség és a szlovákiai **Stefan Valyo** nagyvállalkozó kezdeményezésére 2007-ben felépítették a 15 kápolnából álló keresztútát, a hegy tetején 9,5 m magas tölgyfakeresztet állítottak, ahol a sztálinizmus áldozatainak emlékére koszorút

helyeztek el. Majd a perecsenyi római katolikus templomban imádkoztak a halottak lelki üdvéért.

2010. november 21. Beregszászban is megemlékeztek a sztálini terror áldozatairól. Az emlékezők az egykori gyűjtőhely, a jelenlegi 5. számú középiskola falán elhelyezett emléktáblánál gyülekeztek, ahol dr. **Balogh József**, a Rákóczi Szövetség beregszászi szervezetének elnökségi tagja idézte fel az akkori történelmi eseményeket. Az emléktábla megkoszorúzása után a résztvevők a sztálinizmus áldozatainak emlékművéhez vonultak. Az emlékünnepe kezdetén **Majoros Alexandra** egy verset adott elő, **Holozsi Imre** egyik hozzátartozója, a benei születésű *Holozsi Károly* diakónus a lágerben, 1945-ben halála előtt született *Felajánlom neked* c. versét énekelte el. A megjelenteket **Pirigyi Béla**, a BMKSZ elnöke köszöntötte. Eljöttek leróni kegyeletüket az áldozatok emléke előtt többek között **Pető János**, a beregszászi magyar konzulátus konzulja, **Kincs Gábor**, Beregszász alpolgármestere, **Bihari András**, a járási tanács elnöke, **Medvigy István**, a járási közigazgatási hivatal elnökének első helyettese, **Zubánics László**, az UMDSZ UMNT elnöke, **Csobolya József**, a Rákóczi Szövetség beregszászi szervezetének alelnöke, **Dancs Róbert** református tiszteletes, **Bohán Béla** római katolikus plébános, valamint a társadalmi szervezetek képviselői, fiatalok és idősök egyaránt. Részt vett a rendezvényen **Nagy András**, a sztálini munkatáborok egyik túlélője. **Lőrincz József** túlélő az áldozatok emlékére megkondította a lélekharangot. **Kelnik Elza**, a nemrég elhunyt Kelnik Lajos özvegye előadásában elhangzott egy vers, valamint a *Darumadár* című dal, amelyek szintén a lágerben íródtak. Az emlékező beszédek elhangzása után a történelmi egyházak képviselői imádkoztak az áldozatok lelki üdvéért. A rendezvény végén a résztvevők elhelyezték a megemlékezés koszorúit az emlékmű talapzatán, a fentebb említetteken kívül, köztük **Matkovits Kretz Eleonóra**, a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Körének elnöke, **Dupka György** a MÉKK elnöke, **Szabó Éva**, a Rákóczi Szövetség beregszászi városi szervezetének elnöke.

2010. november 23. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, a Somi Általános Iskola tantestülete, valamint a Somi Irodalmárok Emlékmúzeuma szavalóversenyt rendezett az általános iskolás tanulók számára Sütő Kálmán és Kecskés Béla, a kárpátaljai magyar irodalom kiemelkedő alkotóinak emlékére. A rendezvényre a két költő szülőfalujában, Somban került sor. A versenyzőket, felkészítő tanáraikat, valamint a vendégeket **Lőrincz P. Gabriella** költő üdvözölte. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével többek között **Hegedűs Attila**, Som polgármestere, **Fejes Tibor** járási tanácsi képviselő, **Weinrauch Katalin**, **Bakos Kiss Károly**, **Csordás László** költők, **Felhős Szabolcs**, a Partium című folyóirat felelős szerkesztője, **Kádár Rozália**, az UMDSZ járási szervezetének elnöke, **Dupka György**, a MÉKK elnöke. A megmérettetésen a jelentkezők három korcsoportban indulhattak. A verseny két fordulóban zajlott. A díjazottaknak az UMDSZ okleveleit, valamint az Intermix Kiadótól származó ajándék könyvcsomagokat **Lőrincz P. Gabriella** és **Deme Ibolya**, a somi könyvtár vezetője adták át. A rendezvény résztvevőinek egy csoportja megkoszorúzta Sütő Kálmánnak szülőháza, illetve Kecskés Bélának a Papi Általános Iskola falán elhelyezett emléktábláját.

2010. november 27. Lezajlott a Magyar Írószövetség tisztújító közgyűlése. Megválasztották az 56 tagú választmányt. A Magyar Írószövetség új elnöke **Szentmártoni János** (1975) költő, író, a Magyar Napló szerkesztője. A választmány tagja lett **Vári Fábíán László** költő. A kárpátaljai írócsoportot **Dupka György**, **Füzesi Magda** és **Finta Éva** képviselte.

2010. november 30. Ungváron Váralja múzeum-kávézóban ülésezett a *Kreatív alkotók, művészek klubja a MÉKK és a KMMI szervezésében*. Szent András napján az *Együtt* szerzői nevében adventi koszorún gyertyát is gyújtottak. Az *Együtt* című irodalmi-művészeti folyóirat legújabb számát **Dupka György** felelős kiadó és **Csordás László** irodalmár, a kiadvány olvasószerkesztője mutatta be. Majd **Csordás László-Marcás Gergely** kerekasztal-beszélgetése következett *Brenzovics Marianna Kilátás* című első regényéről. **Zubánics László** történész ismertette és bemutatta **dr. Kiss Éva** professzor *Magyarország útja a parlamenti demokrácia felé. Társadalompolitikai átalakulás Magyarországon* című monográfiát, amely az Intermix Kiadó gondozásában jelent meg. Szólt **Nagy András** „...*Dobszóra elsöpört a fűvös zivatar*” a *sztlini munkatáborokba* Emlékfoszlányokról, amely a KMMI-Füzetek sorozatban jelentek meg. Közreműködött **Csákány Marianna** a Credo Verséneklő Együttes szólistája, aki adventi énekeket adott elő.

Szeptember, október és november folyamán állandó képzőművészeti, fotóművészeti és népművészeti kiállítások, **csopartos tárlatok várták a látogatókat: Péterfalvai Képtárban**, háziasszony: **Borbély Ida**, a beregszászi *Európa-Magyar Házban* házigazda: **Zubánics László**, a *Beregvidéki Múzeumban*, házigazda: **Sepa János**, a *beregszenthmiklósi várkastélyban*, házigazda: **Bartosh József**.

Állandó személyes tárlatok:

- * **Balla Pál** (1930-2008) emlékkiállítás. Ungvár. A megyei könyvtár magyar és idegen nyelvű osztálya.
- * **Picur Zoltán** fotóművész és képzőművész-dizajner kiállítása az ungvári *Dayka Gábor Középiskolában* (házigazda **Árpa Péter**) és a megyei kórház neurológiai osztályán.
- * **Kutasi Xénia** kiállítása a *Benei Faluházban* (házigazda: **Szuhán András**).

**Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet
III. PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA**

A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet a III. Tehetséggondozási Program keretében alkotói pályázatot hirdet vers, széppróza, és egy vagy több kárpátaljai magyar irodalmi művet illusztráló grafika, valamint az épített örökségről készített fotó kategóriákban.

Pályázati feltételek:

Vers kategóriában 6-8 költemény;

Széppróza kategóriában legalább 2-3 mű A/4-es oldal terjedelemben;

Grafika esetén A/4-es rajzlapra fekete tussal vagy ceruzával készített 3-6 pályaművet várunk;

Fotó esetén 10-15 felvétel A/4-es méretben. Magyar történelmi emlékhelyek, relikviák, emléktárgyak, műalkotások, népművészet, a magas kultúra művelőinek (írók, költők, képző- és zeneművészek, színészek portréi. Kárpátalján. Tárgymutató: A pályázatra klasszikus fekete-fehér (monochrom), vagy digitális fekete-fehér, illetve színes papírkép küldhető. A beadott fotók címét, helyét, idejét és a fotós nevét, elérhetőségeit külön levélben kéri mellékelni.

Jelentkezési korhatár: 16-25 év.

A **Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet** műfordítói pályázatot is hirdet: kortárs ukrán versek és szépprózai művek magyar fordításait várjuk **korhatárra való tekintet nélkül**.

Pályázati feltételek:

- **Vers kategóriában** 3-6 mű,
- **Széppróza kategóriában** 2-3 alkotás, 2-3 A/4-es oldalnyi terjedelemben.

Kézzel írott szöveget, valamint a kitételeknek nem megfelelő pályamunkákat a zsűri figyelmen kívül hagyja.

A pályaműveket a szakmai koordinátorok alábbi címekre várjuk:

- **Lőrincz P. Gabriella:** lorinczp.gabica@gmail.com; Levélcím: Európa-Magyar Ház 90 202 Beregszász, Széchenyi u. 59/b. (Beregszász, Beregszászi járás, Nagyszőlősi járás, Felső-Tisza-Vidék)
- **Csordás László:** csordaslaszlo1988@gmail.com; Levélcím: 88000 Ungvár/Uzsgorod, Babuskin tér 5/a. (Munkács, Munkácsi járás, Ungvár, Ungvári járás)

Beküldési határidő: 2011. január 15.

A pályázat díjazása kategóriánként: I. hely: 500 hrvnya; II. hely: 300 hrvnya; III. helyezet: 200 hrvnya.

Eredményhirdetés és a díjak átadására a Magyar Kultúra Napja alkalmából tartandó rendezvényen kerül sor 2011. január 20-án a beregszászi Európa-Magyar Házban.

A zsűri által elfogadott pályamunkák az Európa-Magyar Házban Tehetséggondozási kiállítás keretében bemutatásra kerülnek, illetve irodalmi folyóiratokban és kiadványokban jelentetjük meg!

ÚJ KÖNYVEK

Megjelent:

Kiss Éva. *Magyarország útja a parlamenti demokrácia felé. Társadalmpolitikai átalakulás Magyarországon 1966-1990 között.* Monográfia. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2010.139. old.

Babják Zoltán „Részletek a Vérke történetéből”. Beregszász, 2010.

Nagy András „... *Dobszóra elsöpört a fűvós zivatar*” a sztálini munkatáborokba. Emlékfoszlányok. KMMI-füzetek IX. Beregszász – Ungvár, 1910.

Az Együtt irodalom-művészet-kultúra 2010/1-3. számának elektronikus változata a KMMI honlapján is olvasható: <http://kmmi.pontezit.hu>

Összeállította: *Dupka György és Zubánics László*

Folyamatos rendezvények, tennivalók:

Folyamatos tennivalók. Közgyűteményi állománygyarapítás, ukrainai magyar nyomtatott hungarikumok, hanganyagok gyűjtése, feldolgozása. Közművelődési rendezvények szervezése, koordinálása, szakmai tanácsadás, adatbázis gondozás. Kisebbségkutató programok koordinálása, a KMMI-füzetek kiadása. Képzőművészeti kiállítás. Fotókiállítás, könyv- és sajtókiállítás. Együtt c. irodalmi, művészeti és kulturális folyóirat kiadása. Kárpátaljai Magyar Krónika kiadása. Honlap (www.kmmi.org.ua) gondozás, frissítés, adatfeltöltés.

Őn a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége hírlevelét olvassa.

A hírlevél irodalmi, művészeti híreket, információkat tartalmaz.

A levelezési lista nyilvános, ahhoz bárki csatlakozhat, s bármely tag felvetetheti mások címét.